

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva. — Poverjeništvo Ljubljana.

<p>Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:</p> <p>Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.</p> <p>Rokopisov ne vračamo.</p> <p>Vse pošiljatelj je pošiljati franko.</p>	<p>Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.</p> <p>Vse leto velja . . . 60.— K pol leta . . . . . 30.— " četrť leta . . . . . 15.— " posamezna številka po K1-20.</p>	<p>Za oznanila je plačati od enostopne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 1 K 50 vin. " " " dvakrat . . . 1 " " " " " trikrat . . . . . 80 " " za nadaljnja izvršenja od petit-vrste po 60 vin. Oznaniła sprejema Učiteljska tiskarna.</p>	<p>Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:</p> <p>Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, VII., Celovška cesta 33/I.</p> <p>Poštni čekovni urad št. 11.197.</p> <p>Reklama tje so proste poštnine.</p>
	<p>Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 1 K za vsako petit-vrsto. Priloge stanajo poleg poštnine še 50 K.</p>	<p>Telefon uredništva št. 312.</p>	<p>Članstvo ljubljanskega Poverjeništva UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnino posebe plačevati.</p>

U III. 530/20-6.

V imenu Nizovega Veličanstva Kralja

Obtoženec France Marolt je kriv prestopka v smislu člena III. zakona z dne 15. oktobra 1868, št. 142-d. z., učinjenega s tem da je vsied opustitve dolžne paznosti izšel v listu »Učiteljski Tovariš« z dne 9. septembra t. l. št. 34 pod nadpisom »Ephéméres vulgaires«, katerega urednik je on, zoper obtožitelja Narte Veličanstva članek, ki se začne z besedami »Okrajnim šolskim nadzornikom« in konča s stavkom »Učiteljstvo in šolska vodstva mimačo napram tem nadzornikom nobenih dolžnosti«, ki tvori prestopok zoper varnost časti v smislu §§ 491. in 493 k. z. in se obsodi po št. 5 navedenega člena na 40 (štirideset) kron globe in v slučaju neizterljivosti na štiri dni zapora, po § 389. k. n. r. v plačo stroškov kazenskega postopanja in po § 39. tisk. zak., da objavi to sodbo v navedenem listu na tistem kraju in z listimi črkami kakor je izšel žaljivi članek, in sicer v 14 dneh po pravomočju te sodbe.

V Ljubljani dne 10. novembra 1920.
Potrato l. r.

Brezobrestno posojilo društvu za zgradbo Učiteljskega konvikta v Ljubljani.

Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta v Ljubljani se resno ukvarja z mislijo, da pride čimprej do svojega smotra. Neugodne stanovanjske, prehranjevalne zlasti pa moralne razmere, ki jim je izpostavljena učiteljska deca, katera mora z varnega doma v mestne šole, provzročajo staršem pretežke skrbi in nezmagljive gnotne žrtve. In te razmere vevalejo našemu društvu, da naj z vso energijo izkuša olajšati te skrbi in zmanjšati te žrtve.

Brez zadostnih denarnih sredstev ni to mogoče. Naše društvo ima danes okrog 300.000 K imetja, ki pa ne zadošča zahtevam in potrebam društvenega namena. Predvsem moramo apelirati na požrtvovalnost učiteljstva samega, ki se je doslej tako silajno izpričala in ki si tudi ob

teji priliki obetamo od nie najlepših uspehov.

Na današnji seji je sklenil odbor pozvati vse organizirano učiteljstvo, naj društvu nakloni izdatno pomoč z brezobrestnim posojilom, katerega najnižji znesek je določen na 200 K. Čim večji pa bo znesek tem prej pridemo do ugodnega uspeha. Brezobrestno posojilo, katerega višino naj določi vsakdo sam po svojem materialnem položaju, bi bilo plačati ali takoj ali pa v kratkih zaporednih obrokih, da bo društvu mogoče uravnati nadaljnje delo na temelju novih in sedanjih denarnih sredstev.

Izvršujé ta sejni sklep, naprošamo vse učiteljstvo naj se polnoštevilno odzove temu klicu samopomoči ter skrbi in ljubezni do naše dece! Učitelji in učiteljice ki imajo otroke, bodo znali ceniti plemenitost naše namere, oni samci in samice na, ki nimajo brivce zaradi bodočnosti svojih otrok naj poslušajo glas srca in poziv tovarištva ter naj stopijo v krog dobrotnikov učiteljske dece!

Vsak naj pomaga, kolikor največ more in hoče! Uspeh je odvisen od požrtvovalne dobre volje.

Kdor se odloči za brezobrestno posojilo, naj to takoj javi podpisanimu odboru pisмено. Navede naj višino posojila način izplačila ter pogoje vračila.

Prijave bomo sproti priobčevali v »Učiteljskem Tovarišu«.

Odbor društva za zgradbo Učiteljskega konvikta v Ljubljani, dne 23. jan. 1921.

E. Gangl, predsednik

Jakob Dimnik, blaginik.

Ferdo Juvanec, tajnik.

Vam, mladim patriotom!

Na dan narodne svobode, ko je ves jugoslovenski narod praznoval svoj največji dan, Vas je pozvala Jugoslovenska Matica da v proslavo naše svobode, darujete za brate pod tujim jarmom.

Celotno ste se odzvali pozivu in položili iz svojih skromnih sredstev tisočake na oltar za domovino preganjanih. V

imenu tpeče mladine tam preko ko tudi v svojem imenu Vam izreka Jugoslovenska Matica svojo najtoplejšo zahvalo.

Narodni praznik je zaslug Vaših očetov, njih dela in njih trpljenja. Na Vas je da bomo ta pomembni in razveseljujani dan praznovali tudi v bodoče v sreči. S svojimi raznimi darovi ste pokazali, da ste vredni sinovi svojih očetov, zato čast Vam.

Dokazali pa ste tudi da je upravičen naš up na Vas, ker ste se izkazali kot požrtvovalni in nesebični rodoljubi.

S svojimi darovi ste stopili v vrste narodnih bojnikov. Ostanite zvesti tel plemeniti misli in ne dajte se preplašiti niti od nevarnosti, niti od nasprotij. V boju se izkaže moč, v nevarnosti Vaša zvestoba.

»Jugoslovenska Matica« upa na Vas, računa na Vašo pomoč. S svojo zgodnjo požrtvovalnostjo ste vzbudili nade v sebe in tudi zato: hvala Vam!

Na delo, za svobodo!

K referatu krožka v Št. Janžu.*

Nisem mislil odgovarjati na kritiko referentke na tem krožku, gospe Orčarjeve zaradi načrtov za kmetijsko-nadaljevalne in gospodinjsko-nadaljevalne tečajne ki so bili objavljeni o tem listu, toda da se ne bo molk napačno tolmačil, čutim se poklicanega k besedi.

Veliko je pri sestavi omenjenih načrtov močega dela, to ho vedel g. nadučitelj Skuli sam, to vedo pa tudi nekateri drugi gospodje, ki so imeli priliko, zbirati za svojo »troko« potrebno gradivo. V referatu navedeno podtikanje je toraj povsem neosnovano in nedošteno in se mi sploh čudno vidi da se izvala od strani, ki navsezadnje niti kompetentna ni za to. Referentka bi morala vedeti, predno se je lotila tako neplodnega kritikovanja, da najram opraviti s kmetijsko-nadaljevalnimi tečaji že od leta 1884. sem in da sem se za kmetijski pouk na ljudski šoli zani-

* Glej »Učiteljskega Tovariša« z dne 13. januarja t. l. št. 2.

mal že po svojem poklicu ves čas, odkar delujem na polju kmetijskega in gospodinjskega šolstva. Ves načrt je produkt dolgoletnega opazovanja in dela.

Zalostno je pri vseli stvari to, da se skuša s povsem nepotrebnim in nezasluženim polemiko podirati kar potrebuje vzajemnega in vnetega dela vseh čimteliev, ki so res poklicani pomagati dobri stvari do vspeha. Ali mar misli gosda referentka, da se s takimi neosnovanimi proizvodi in osebnostimi stvar dospešuje?

Resnici na lubo moram slednjič izjaviti, da ne poznam do danes — in naj se mi to odvosti — nobenega podobnega načrta o takih tečajih, ki bi ga bil izdelal g. nadučitelj Skuli za kmetijski pouk na ljudski šoli ali pa ga, Orčar-Likarjeva za gospodinjski pouk na ljudski šoli.

Rohrmann.

Iz naše organizacije. Skupne zadeve.

Okrajnim učiteljskim društvom! Kljub vsem opominom in urgencam se še niso odzvala vsa društva in poslala članske sezname. **Potrebujemo jih nujno, zato jih pošiljate takoj!** Vsak dan prihajajo reklamacije zaradi listov, če pa društva tako neredno izvršujejo svoje dolžnosti, ne more biti reda. — Vsako izpremembo članstva je javiti takoj strokovnemu tajništvu. — Posamezne resolucije, društvene sklepe, blaginjske račune, izkaze za konvikt, rezervni sklad i. t. d. pošiljajte ločeno na osebnih listih, ne pa zmašiti vsega skupaj na eno polo papirja! — V blaginjskih zadevah se je obračati na tov. Fr. Luznerja nadučitelja v Primskovem pri Kravju.

Vsa okrajna društva naj pošljejo takoj sledeče podatke za l. 1920 v svrhu sestave statistike:

1. Število članstva.
2. Ime in bivališče predsednikovo.
3. Število društvenih zborovanj v l. 1920.

Te podatke nam dolgujejo za l. 1919 še sledeča društva: Ljubljanska okolica.

LISTEK.

ANTON LEBAN: Stoletnica rojstva Blaža Kocéna.

»Delo je življenje, brezdelje v živem pa trohnenje.«
Sim, Gregorčič.

Po tem veslu se je vse svoje žive dni ravnal učenjak Blaž Kocén, imenitni profesor zemljepisja in umni kartograf, čigar stoletnico rojstva smo obhvalali v ponedeljek, dne 24. t. m.

In kdo ne pozna Kocénovega dela za zemljepisni pouk! Mogoče se mlaši rod tega ne zaveda, a nam ki smo še pred 50 leti črpali zemljepisno znanje na srednjih šolah iz njegovih knjig nam vsem so pa Kocénove knjige in njegovi atlanti v prav dobrem spominu.

Radi tega je umestno, da se ob 100-letnici rojstva tega našega slovenskega ronaka in učenjaka spominjamo njegove delavnosti v dobrobit naše učee se mla-

dine ter mu posvetimo nekaj vrstic v strokovnem listu ter osvežimo njegov spomin našim potomcem v posnemo in vzpodbudo. S tem skazemo svojo hvaležnost napram našemu učenjaku v smislu Aškerčevih besed:

»Hvaležnost . . . poznaio dobri ljudje« — in »Hvaležnost kaže ti moža,« je dejal naš Stritar.

Blaž Kocén se je porodil dne 24. januarja 1821. leta v Hotinjah pri Ponikvah v bivši Štajerski. Bil je priproste kmet-ske hiše sin. Dovršivši ljudsko šolo je stopil v gimnazijo v Celju, kjer je leta 1839. prišel na licej v Gradec. Ker te bil iako nadarjen, je prav dobro napredoval v filoloških študijah, kolim je posvetil vse svoje moči.

Naš Blaž je bil sin ubožnih roditeliev, ki ga pa niso mogli gnotno podpirati. Radi tega je moral družje diake privajati učiti da se je preživljal in ni trpel lakote. Podpirali so ga v tem borateljski sloji, ki so poznali njegov talent in veselje do učenja. Da je ubogo dijaško življenje res pravno trpljenje, ve vsi, ki te to sam poskusil. Tega je bil dodobra uverjen sam, kaiti

neimajoč gnotne podpore od doma se je moral s poučevanjem služiti svoj kruh, poučevaloč imovitejše diake, od zore do mraka in celo od mraka do dne. — Razvidno je pač, da pota nizovega dijaškega življenja niso bila z rožicami posuta.

Dovršivši humanistične študije, v kotem času mu ni prav mlo sijalo solnce sreče se je podal v bogoslovje v Celovec, da bi se posvetil duhovskemu stanju — je bila to želja njegovih roditeliev — in l. avgusta 1845. je bil posvečen v duhovnika. — S tem je bil Kocén kolikortoliko rešen gnotnih skrbi, da mu ni bilo sile za vsakdanji kruh.

Prva njegova služba je bila pri Sv. Rupertu pri Laškem tregu, kaiti tam je nastopil službo kaplana. Kasneje je ovce pasel v Šoštanj in Rogatec, a v tem dušnem pastirstvu je vedno le čutil v sebi poklic po višji naobrazenosti in to osobito v zemljepisni stroki.

Po reorganizaciji gimnazij je bilo splošno pomarikanje srednješolskih učnih moči. Radi tega je naučno ministrstvo vabilo mlade in nadarjene duhovnike, naj bi se posvetili profesuri. Tem povodom

nahačamo v isti dobi mnogo duhovnikov-profesoriev, ki so pristopili po dovršenih izpiti v srednje-šolsko službo.

Tudi naš Blaž Kocén se je odzval takemu vabilu in leta 1850. je postal v svojo veliko radost pomožni učitelj naravoslovja na gimnaziji v Celju, kjer te poučeval 2 leti prav uspešno. Hrepeneč vedno po napredku, se je vpisal v fizikalni inštitut na Dunaju in te tam izvršil državni izpit iz naravoslovnih ved in iz zemljepisja z odliko.

Naučno ministrstvo je to njegovo odlikovanje uraževalo imenovaje ga suplentom na ljubljanski gimnaziji. Potem je postal v Ljubljani gimnazijski učitelj, kjer je prav sretno učiteljeval v prosep učee se mladine. Kot talentiran svobodnjak in naprednega mišljenja je bil v sporu z ljubljanskim ordinariatom, a mu niso mogli do živete, ker je bilo njegovo življenje neomadeževano. Z uma svetlim mečem se je boril in solšno imponiral. Njegove učne metode so bile izvrstne in tako je užival splošno spoštovanje tudi pri nasprotnikih. Bil je zaradi svoje učenosti in poštenosti splošno priljubljen. Tako so se na Kocénu uresničile besede Simona Gre-